

ÅSSIT

JUNI 2020 STRÖMBACKASKOLAN PITEÅ

TEMA FRAMTID

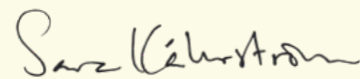
KLIMAT | PANDEMIER | TVILLINGAR | PITEÅ 400

LEDARE

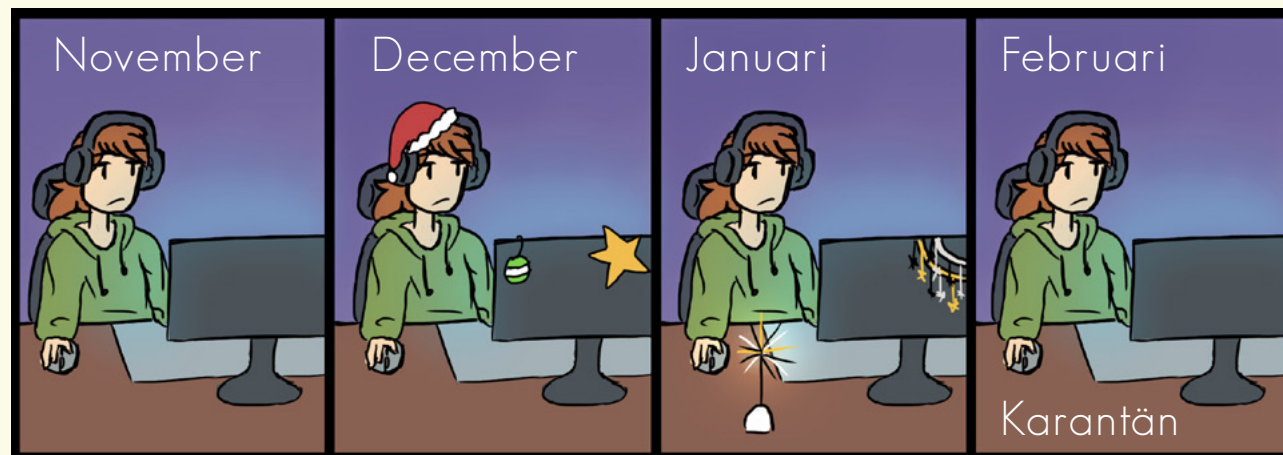
DU HÅLLER ETT UNIKT NUMMER av Strömbackas skoltidning Åssit i din hand, producerat i en märklig tid av Corona och undervisning på distans. Trots knepiga förutsättningar beslöt vi att försöka få till ett nummer och tack vare hårt kämpande elever och delade mappar på Teams rodde vi projektet i land! Tidningen trycktes de sista skälvande dagarna av vårterminen och troligtvis är det höst när du läser den, då vi lät den ligga och vila till dess att alla var tillbaka på skolan igen.

TEMAT ÄR FRAMTID - ett nummer fyllt av framtidsfunderingar i stort och smått. Artiklar om pandemier och oro över klimatet, men också av hopp och framtidsdrömmar. Vi får bland annat möta Lukas som utbildar sig till bonde

och får veta vilka visioner våra kommunalråd har om Piteås framtid. Hur tänkte de äldre om framtiden när de var unga? Och hur är det egentligen att vara tvilling? Åssit har också fått en intervju med Carol Cadwalladr, journalisten som avslöjade Facebook i den omtalade Cambridge Analytica-skandalen, som berättar om hur sociala medier inte bara påverkar våra liv, utan även val och folkomröstningar.

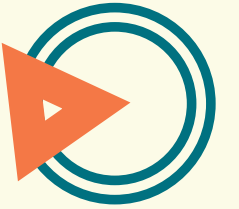

Sara Kährström, lärare och ansvarig utgivare

Edwin Kemi

INNEHÅLL

- ▶ KRÖNIKA: NÄR BLIR ALLT SOM VANLIGT IGEN? 4
- ▶ ORIGAMI..... 5
- ▶ PLANERNA FÖR PITEÅS FRAMTID 6
- ▶ ATT VARA TVILLING 8
- ▶ PANDEMIER 10
- ▶ CAROL CADWALLADR OM FACEBOOK-SKANDALEN 12
- ▶ STRÖMBACKA STORIES 14
- ▶ PITEÅ 400 ÅR 16
- ▶ HAVET OCH KLIMATET 18
- ▶ FRAMTIDEN FÖRR OCH NU 20
- ▶ FRAMTIDENS TEKNOLOGI 22
- ▶ AI ÄR FRAMTIDEN 23
- ▶ HOROSKOP 24
- ▶ PORTRÄTT: LIVET SOM BONDE 25
- ▶ POKÉMON ÄR TILLBAKA 26
- ▶ REDAKTIONEN 27

NÄR BLIR ALLT SOM VANLIGT IGEN?

EN KRÖNIKA AV ELLA RÖNNBÄCK

NÄR BLIR ALLT SOM VANLIGT IGEN?

Jag har aldrig tillbringat så mycket tid vid mitt köksbord som jag gör nu. Varje dag sätter jag mig ner vid det bruna köksbordet, föser undan tidningarna och slår upp min dator för att påbörja dagens distansundervisning. Samma sak varje dag. Ibland känns det som om jag vore med i filmen *Måndag* hela veckan. Ni vet, filmen där huvudkaraktären tvingas leva om samma dag om och om igen? Ja, så känns livet just nu. Som ett evigt kretslopp av vardag.

EN SAK SOM JAG MÄRKT är att när varje dag är densamma finns det mycket tid till extra tankar. Utan att kunna gå ut eller dränka mina tankar i skolmjölk har jag grubblat avsevärt på en fråga. När blir allt som vanligt igen? Det jag kommit fram till efter timtals stirrande på brödsmulorna på köksbordet är att jag inte har den blekaste aning. Trots att jag gillar att se mig själv som smart nog att kunna förutse konsekvenserna av händelser, känner jag mig just nu som en spödam utan sin kula. Men jag tror inte att jag är ensam om att känna mig framtidsblind, det är inte direkt enkelt att säga hur vi kommer återhämta oss, när det är första gången någonsin vi upplever en situation som denna. Jag tror att de flesta kan hålla med mig om att saker inte är som de brukar vara. Vi

vandrar runt Coop i plasthandskar, sitter genom ändlösa Zoom-möten och ser mer Netflix än vad som troligen är bra för oss. Det liv vi lever nu är alltså inte vanligt, men vad är ens "vanligt"? Jag har nästan glömt hur mitt "vanliga" liv var. Är inte vanligt bara ett annat sätt att säga "det vi vant oss vid"? Hur ska vi då gå tillbaka till det "vanliga", när det nya har blivit det normala? Kanske är "vanligt" snarare något som syftar på hur saker var förr. Så småningom kommer det kännas främmande att lämna det "vanliga" livet i karantän och gå tillbaka till skolan och jobbet.

KANSKE ÄR DET INTE meningen att vi ska leva som "vanligt". Kanske har ni sett bilderna på Kinas minskade utsläpp och på Venedigs kanalvatten som plötsligt klarnade. Om jag trodde på Gud är det nu jag hade sagt: "Det är ett tecken från Gud att vi måste skärpa oss!". Tyvärr är jag lika ateistisk som corona är smittsamt, men jag kanske borde tänka om? Även om det inte är Gud som skickat orden, kanske vi bör titta på konsekvenserna av vår nya livsstil? Vi kanske borde lära oss något av denna tragiska situation. Trots att vi inte går tillbaka till allt som vi kallade för "vanligt" innan, kommer vi kanske skapa ett nytt "vanligt" som förhoppningsvis är bättre än hur vi levde före corona. Jag kanske inte förblir hemma vid köksbordet, men jag kommer nog

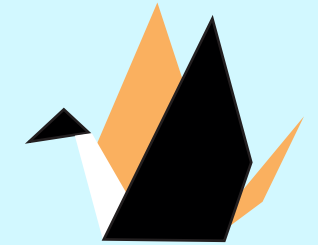
aldrig att bli "vanlig" igen. Det kanske inte är så konstigt. Precis som att vi människor förändras av traumatiska händelser i våra liv förändras världen av globala kriser. Sanningen är att jag inte har någon aning om hur allt kommer att bli under och efter pandemin, och det skrämmer mig. Kommer jag att bli precis som jag var innan? Troligen inte, men det enda jag kan göra nu är att sitta här, pyjamasklädd vid mitt köksbord, och leva min eviga vardag, precis som i *Måndag* hela veckan. Snart kommer det bli mitt nya vanliga.

Ella Rönnbäck

ORIGAMI

DEKORERA LIVET I PAPPER

Behöver du en ny hobby eller bara något att sysselsätta dig med under en coronakarantän? Då skulle konsten att förvandla ett fukantigt papper till något alldeles extra kunna vara något för dig.

ORIGAMI HAR traditionellt använts på ceremonier och festivaler i Japan, Kina och Europa. Idag har många av dem sina betydelser och ursprung i japansk folktro. År 1980 började man komma på matematiska formler för att

STEG 1:

Börja med ett vanligt A4. Vik det som bilden visar och klipp sedan av den återstående remsan.

STEG 2:

Nu när du har en fyrkant, vik den tvärs över från hörn till hörn.

utveckla svårighetsgraden på pappersfigurerna, vilket har lett till drakar, rörliga figurer och en massa mer. Överraska någon av dina nära och kära med de små figurerna som du kan göra helt själv! Tänk på att

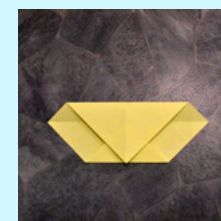
STEG 3:

Vik in ett av hörnen till mitten av fyrkanten, där de två linjerna möts.

STEG 4:

Vik det motsatta hörnet vikas tvärs över hela figuren. Vänd på figuren så att du har den längre kanten mot dig för nästa steg.

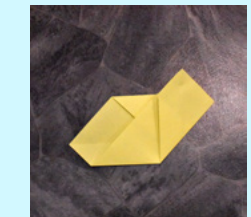

mer komplexa figurer kan bli svårare ifall pappret är för tjockt. Här visar vi hur du kan vika ett enkelt origami-hjärta till att börja med. Efter det så finns det tusentals videor och sidor att besöka!

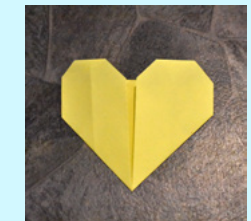
STEG 5:

Hitta papprets mittveck och vik upp båda sidorna längs den. Om du har vikt rätt på alla steg så ska den precis nå upp till kanten.

STEG 6:

Om du vill ha mjukare kanter så kan du vika små veck på baksidan av ditt färdiga hjärta! För mindre eller större hjärtan så är det bara att använda en annan pappersstorlek. Lycka till!

TEXT & FOTO | Elin Olofsson

KOMMUNALRÅDEN OM

PITEÅS FRAMTID

Framtiden. Alla har sina idéer, funderingar och förväntningar på framtiden. Hur kommer samhället se ut? Vilka upptäckter kommer vi göra? Hur många iPhones kommer faktiskt släppas? Många är oroliga för miljön medan andra sitter och undrar hur framtidens teknologi kommer se ut. Men vad pågår här just närmast oss? Här på hemmaplan. Hur ser framtiden ut för vårt eget Piteå? Vem är bättre att svara på det än Piteås två kommunalråd?

HELENA STENBERG är ordförande och Anders Lundkvist är vice ordförande i kommunstyrelsen vilket man skulle kunna säga är Piteås "regering". Tillsammans är de Piteås två kommunalråd. Åssit fick möjligheten att träffa Helena och Anders för att fråga hur just de ser på framtiden av Piteå.

HUR SER NI PÅ SKOLANS FRAMTID?

- Skolan i Piteå har hög kvalitet med lärare som är behöriga och har kompetens för sitt jobb. Framtiden ser ljus ut. Det finns dock utmaningar. Färre söker till lärarutbildningarna så att rekrytera kompetenta lärare blir svårare så det är något vi måste jobba med. Det är också viktigt att jobba med skolan utifrån elevernas

perspektiv och fråga hur de har det. Det är väldigt viktigt för att vi ska kunna göra skolan så bra som möjligt för både elever och medarbetare, säger Helena.

VAD GÖR OCH VILL NI GÖRA FÖR SATSNINGAR PÅ BARN OCH UNGA I PITEÅ?

- Vi har sagt att vi vill bli den barnvänligaste kommunen. Vi lägger därför mycket kraft för att bli attraktiva för de unga människorna. Skolan i Piteå har i många år hamnat högt på olika rankingar som görs men vi är inte nöjda där. Vi har som mål att bli den barnvänligaste kommunen och vi vill inte sluta förrän vi har nått det. Om vi någonsin gör det är svårt att svara på men det är en bra målsättning som vi kan sträva efter, säger Anders.

- Det görs som sagt mycket för de unga i Piteå men det kan säkert bli ännu mer, fortsätter Helena. Vi vill att 2020 ska bli barnens och ungdomarnas år i Piteå kommun. Vi vill uppmärksamma barn och ungas situation i vår kommun och det kan handla om allt från skolan, till vad man gör på fritiden, hur man mår, relationer till föräldrar och kompisar. Det kan säkert också handla om satsningar på till exempel olika aktiviteter som vi måste göra i dialog med ungdomarna, för att veta vad för typ av aktiviteter de vill ha.

VAD GÖR NI FÖR ATT PITEÅ SKA VÄXA?

- Det handlar mycket om barn och unga faktiskt. Har man en bra uppväxt i Piteå där man kan känna sig trygg

och utvecklas och också tycka att det är kul och bra att bo här så blir det fler som vill stanna och slå sig ner. Eller om man flyttat bort för att till exempel studera så vill man komma tillbaka, förklarar Helena.

- Men vi jobbar också med att rekrytera folk som aldrig satt sin fot i Piteå för vi har intressanta jobb här inom till exempel förnybar energi, kultur, kommunen m.m. Vi vill vara en kommun som är intressant att leva i och där kommer till exempel kultur in. Att satsa på kulturen är därför viktigt för att växa och det kan vara i form av dans, musik, konst eller annat. Det är väldigt viktigt för att skapa ett komplett samhälle, fortsätter Anders.

- Men Piteå ska vara tryggt, tillgängligt, det ska vara en öppen och kreativ kommun och det ska finnas bra ställen att bo på.

HAR NI NÅGRA KOMMANDE PROJEKT?

- Ett stort projekt som vi håller på med är det vi kallar Christinaprojektet där Norrmlmskolan och Christinaskolan ska bli på samma fysiska plats. Där Norrmlmskolan står idag ska då bli plats för bostäder. På Christinaskolans område samlar vi då skolverksamhet, kulturverksamhet och den mäss- och idrottsverksamhet som redan finns, så det kommer verkligen bli ett unikt område och en unik skola vilket är kul, berättar Anders.

- Ett annat jättestort projekt är säkert Norrbotniabanan som nu byggs mellan Umeå och Däva. Det finns finansiering för fortsatt planering så att den ska kunna gå ända upp till Skellefteå. Vi är därför väldigt aktiva i det jobbet för vi vill säkert att Norrbotniabanan ska gå ända upp till Luleå så vi kan ha en hel kustjärnväg vilket är viktigt för

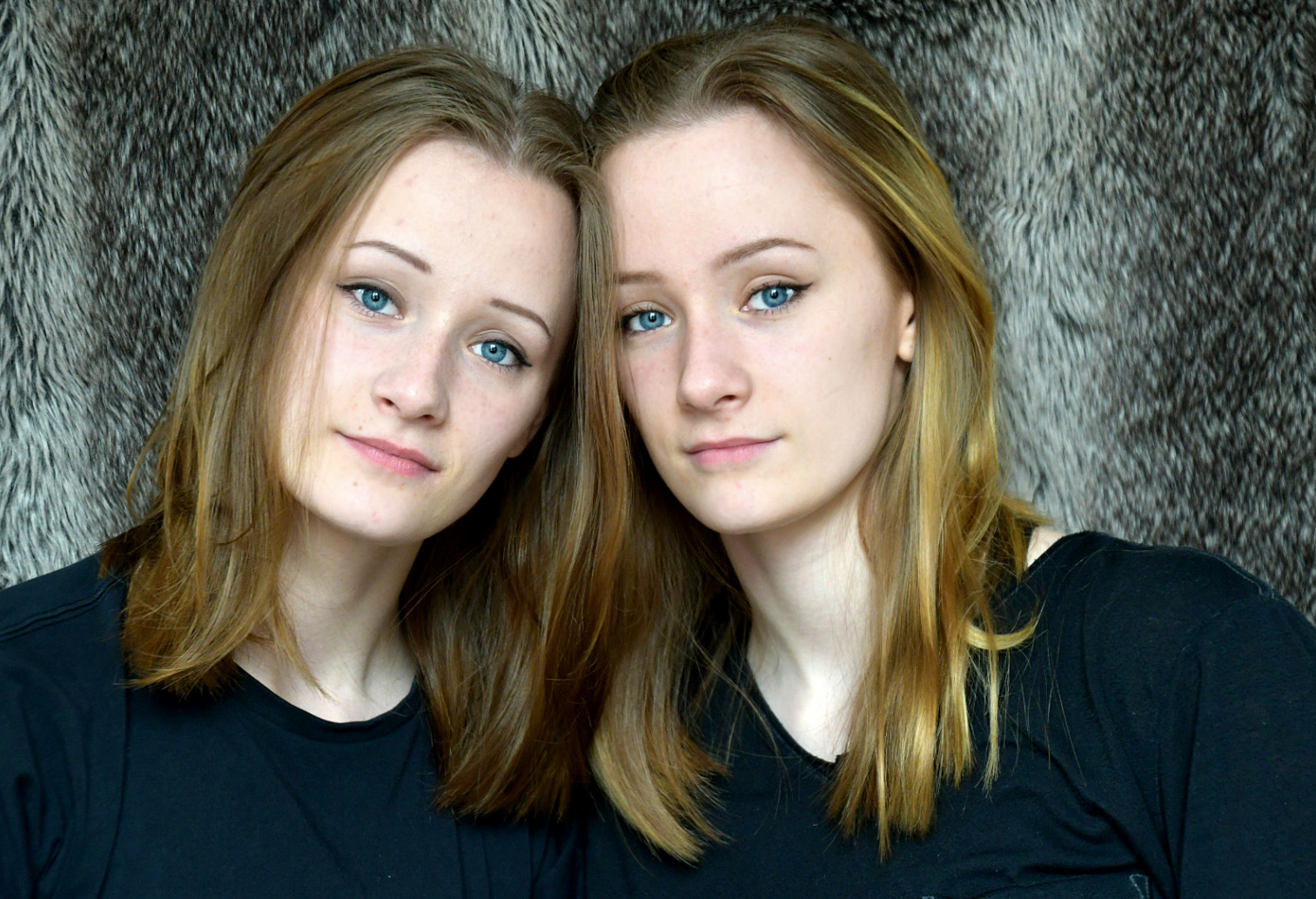
att vi ska fortsätta utvecklas, säger Helena.

- Ett tredje projekt som jag bara måste nämna är den stora vindkraftsparken som håller på att byggas i markbygden. Detta är en jättestor satsning både ekonomiskt men också vad det kan komma att få för följdverkningar. För att fatta hur stort det är så kan jag säga att det kommer kosta 60 miljarder. Norrbotniabanan, vilket är en stor samhällsatsning, brukar man säga ska kosta 30 miljarder. Så i vår kommun på markbygden håller vi på att bygga två Norrbotniabanor. Miljön är en stor fråga för framtiden och med detta projekt så kan vi se till att vi får en energiproduktion på ett fossilfritt sätt vilket är väldigt viktigt för framtiden för hela världen, avslutar Anders.

Kommunalråden Helena Stenberg och Anders Lundkvist.

TEXT & FOTO | Henrik Stenberg

ATT VARA TVILLING

Känner du någon som är tvilling? En kompis eller någon på din skola? Har du då försökt föreställa dig hur det skulle vara att ha någon som både ser ut som dig och tänker som dig? Jag heter Felicia och är själv enäggstvilling och jag tänkte berätta lite hur det är för er som är lite nyfikna kring ämnet.

DET VAR TVÅ MINUTERS mellanrum mellan mig och min syster Emilia när vi föddes och läkarna kunde med 95 % säkerhet konstatera att vi var enäggstvillingar. I hela vårt liv har vi fått höra att vi är väldigt lika till utseendet och det är alltid de som har svårare än andra att skilja på oss. Men våra personligheter är väldigt egna och det har gått lite i perioder då den ena är på ett visst sätt och den andra på ett annat, sen är det tvärtom.

OM JAG SKULLE BESKRIVA skillnaden mellan mig och Emilia baserat på våra intressen skulle jag säga att jag är mer estetisk av mig och Emilia är mer sportig. Även om vi båda gillar sporter eller att sjunga osv så brinner vi olika mycket för de olika sakerna. Vi flyttade från Arvidsjaur till Piteå för att gå gymnasiet och bor tillsammans i en källarvåning som vi hyr. Vi bestämde redan från början att vi inte skulle gå i samma klass oavsett vilket program vi valde, eftersom vi gjort det hela våra liv och vi ville bli mer självständiga eller "egna" nu när vi hade chansen. Och så blev det, jag går estetmedia och hon barn- och fritid. Vi har för första gången i våra liv egna kompisar och Emilia börjat använda ordet "jag" oftare istället för

"vi" när vi pratar.

Det är riktigt skönt att känna sig mer som en egen individ samtidigt som man har med sig sin allra bästa kompis när man flyttar till en ny stad med nya människor och miljöer.

DET ÄR MÅNGA som tror att tvillingar utvecklar några slags övernaturliga krafter och kan läsa varandras tankar, känna varandras smärta och liknande saker vilket till viss del är sant, bara på ett mer realistiskt sätt. Vi har varit vid varandras sida hela livet, upplevt i princip exakt samma saker och det är de saker en person upplever och går igenom i livet som formar dem till den de blir. Detta gör att vi har en djup förståelse för varandra som andra kanske inte har och det krävs ofta inte mer än en blick eller ett fåtal ord för att vi ska förstå varandra, ibland krävs det inget alls vi bara vet att den

"VI SÄGER SAKER SAMTIDIGT"

andra tänker samma som en själv.

Ibland chockar vi oss själva med att vi säger saker samtidigt, eller som ibland då vi helt plötsligt kan börja sjunga på samma låt, samma mening

och samma tonart utan förberedelse.

Att folk förväxlar oss händer då och då. En gång hade Emilia tandläkarbesök och de sa att hon behövde en gomplåt, så hon skulle göra en avgjutning. Innan hon fått tid för den hade jag ett tandläkarbesök och där blev jag informerad om tid för att göra avgjutning, men jag hade ingen aning vad de pratade om. De hade tydligen blandat ihop oss för att våra tänder är så lika varandra och det slutade med att de tog in båda två för att göra avgjutning, så de var säkra att de inte skulle blanda ihop oss. Däremot fick varken jag eller Emilia gomplåt i slutändan, de tyckte nog det blev för tjuvigt.

DET SOM ÄR BRA är att jag vet att jag alltid har någon vid min sida och kommer alltid ha det, någon som förstår mig och någon som jag förstår. Vi vill att vi i framtiden ska ha samma starka band mellan oss och helst bo på samma ställe så våra barn kan växa upp tillsammans. Då kan man fara på utflykter, ha middagar och umgås alla tillsammans.

TEXT & FOTO | Felicia Häggqvist

PANDEMIER

RUNT OM I VÄRLDEN

Pandemi, en ny typ av influensavirus som sprids och smittar människor i stora skalor, eller en epidemi som får spridning över större delar av världen och smittar många människor.

I **SLUTET AV 2019** kom de första rapporterna om utbrott av ett nytt Coronavirus från Wuhan i Kina. Corona är en typ av svårare influensa som har olika symptom som feber, hosta och andningssvårigheter. I svårare fall kan infektionen orsaka lunginflammation, allvarligt akut andningssyndrom, njursvikt och till och med i vissa fall, död. Själva viruset utlöser en obalans i immunförsvaret. Dessutom är det ett vanligt virus som ligger bakom de flesta luftvägsinfektioner och förkylningar under vintern. Siffran för smittade och döda är svår att skriva eftersom den ökar konstant, men antalet smittade runt om i världen låg i början av maj på ungefär 4,44 miljoner. Antalet återhämtade från smittan var 1,59 miljoner. Slutligen, de som inte klarat sig låg på ungefär 302 000. De flesta tidiga fallen var i Kina, men eftersom en del besökare och friska människor hade hunnit resa ut från Kina kan de ha fört med sig viruset ut i världen.

ORSAKER TILL ÖKAT ANTAL PANDEMIER

Men vad är orsaken till att det blir fler ökade pandemier? Är det på grund av alla miljöförstörelser som vi orsakar, klimatförändringar, alla utsläpp från bilar och alla tusentals fabriker runt om i världen som bara pumpar ut svarta giftmoln ut i atmosfären? Virus och bakterier har haft miljard år på sig att utveckla intelligenta överlevnadsstrategier medan människans försvarssystem, för att inte tala om antibiotika och vaccin, är betydligt yngre. Att pandemierna har blivit fler och värre beror på flera

saker, bland annat att vi är mer tätbefolkade och djurhållningen i många länder är bristfällig. Känsligheten för infektionssjukdomar ökar när den biologiska mångfalden minskar. Men det största hotet är dagens storstäder och befolkningsexplosionen. En annan orsak till att infektionssjukdomar ökar, kan vara antibiotikaresistens. Det innebär att bakterier utvecklar motståndskraft mot antibiotika, och gör att den inte hjälper till när du är sjuk.

Men det är inte så lätt att lösa antibiotikaresistens, bakterier är väldigt intelligenta, livsfarliga men livsviktiga för att vi ska kunna överleva.

UNDVIKA SMITTAN

Några tips för att undvika att bli sjuk är att, ofta tvätta händerna, ha god hygien, och hosta och nysa i armvecket. För att vara på den säkra sidan kan man till och med ha munskydd, för att både skydda sig själv och andra från att bli smittade. De flesta av de mest

dödliga sjukdomarna i modern tid kommer från djur, t ex. Ebola, HIV, SARS samt MERS, till exempel, och nu Covid-19. Under

stora pandemier blir det en global panik runt om i världen, folk pratar om det på bussen, det är på alla sociala medier, du hör det på radion. Det är överallt. Äldre människor, personer med nedsatt immunförsvär, astmatiker och folk med högt blodtryck är i den så kallade riskzonen.

VAD ÄR SMITZZONEN?

Man måste befinna sig nära en smittad för att själv bli

sjuk. Så du blir inte sjuk av att sitta 20 meter ifrån en som är drabbad. I tidskriften "Illustrerad vetenskap" berättas hur en smittförmåga kan skapa en pandemi. För att det ska bli en pandemi så måste ett virus vara starkt nog, och en av de viktigaste pelarna för en virusspridning är smittförmågan. I den ingår smittförmågan mellan människor och från djur till människor.

TRE OLIKA UTBROTT

De skriver även att det finns tre olika utbrott som kan ske. Det första är *isolerat fall*, då viruset endast smittar från djur till människa. Sen har vi det andra, *begränsade utbrott* - viruset smittar begränsat mellan människor. Sist men inte minst har vi det tredje och sista fallet, en så kallad *epidemi* där viruset effektivt smittar mellan människor.

TVÄTTA HÄNDERNA I 20 SEKUNDER

UNDER ÅREN har det uppstått lite olika pandemier. 100 år tillbaka på 1900-talet drabbades världen av tre stora pandemier:

SPANSKA SJUKAN 1918–1920

Orsak: Liten förändring i arvsmassan hos ett vanligt virus. Orsakad av influensa A(H1N1) Smittade i världen: ca. 500 miljoner. Döda: Mellan 20–50 miljoner människor. Alla i en ålder under 45.

ASIATEN 1957–1958

Orsak: Snarlik spanska sjukan, men trängde bort den äldre varianten av influensan A(H1N1) och orsakades av influensa A(H2N2). Döda: Ungefär fem miljoner människor runt om i världen, företrädesvis yngre.

HONG KONG-INFLUENSAN 1968–1970

Orsak: Av fågelinfluensan som blandats med säsongsinfluensan. Virustypen A(H2N2) försvann då influensan A(H3N2), orsakade Hong Kong-pandemin 1968. Smittade runt om i världen: Ca 1 miljon, första hand äldre. Sprids fortfarande som säsongsinfluensa och orsakar en överdödlighet på cirka 1000 äldre människor i Sverige varje år. Döda: Minst 6 miljoner runt om i världen.

TEXT & ILLUSTRATION | Lovisa Lundström

CAROLE CADWALLADR

JOURNALISTEN SOM AVSLÖJADE FACEBOOK-SKANDALEN

Alla har vi väl använt oss av Facebook någon gång. Men visste ni att företaget under årens lopp har samlat fakta från oss i form av datapunkter och kan på så sätt exempelvis påverka oss att rösta på ett visst sätt?

DET HÄNDE VID BLAND annat Brexitomröstningen i Storbritannien och valet av Trump till president i USA. Detta skulle vi inte ha fått reda på utan Carole Cadwalladr från Storbritannien som orsakade kaos genom att avslöja Facebook genom den så kallade Cambridge Analytica-skandalen. Det fick enorm uppmärksamhet, Facebook ställdes inför rätta och deras börskurs rasade. Carol besökte Norrbotten Media Week i Luleå i februari och Åssits reporter fick en chans att intervjua henne. Hela intervjun på engelska finns på Media Strömbackas youtubekanal. Se även dokumentären "The Great Hack" på Netflix som tar upp skandalen kring Facebook och Cambridge Analytica.

HÄR I SVERIGE HAR VI JU INTE BREXIT ELLER DONALD TRUMP. BORDE VI ÄNDÅ VARA RÄDDA?

- Ja. Dessa saker kanske inte har hänt i Sverige än, men vi vet att Facebook används i vartenda val runt om i världen. Mängden information som finns av oss ute på internet kan användas av politiska partier för att manipulera oss på sätt som vi inte kan se och det håller på just nu. I Storbritannien under det senaste valet, var 1/3 av politisk reklam som visades under veckorna innan valet placerade av organisationer, och vi

vet inte vilka de var. Facebook är som en svart låda där vem som helst kan göra vad som helst - man är sårbar där. När jag pratar om Facebook så menar jag såklart också WhatsApp och Instagram som ägs av Facebook, alla är en del av samma sak. Alla

"FACEBOOK ÄR SOM EN SVART LÅDA DÄR VEM SOM HELST KAN GÖRA VAD SOM HELST"

kanaler du använder dig av för att prata med dina vänner och all denna information är makt och pengar. För dig är det bara en gratistjänst, men du är produkten.

GÅR DETTA ATT UNDVIKA?

- Det är svårt. Google och Facebook har nästan tagit över internet, så de flesta ställen du går till är ett ställe av dessa privata företag där de samlar in små datapunkter av dig och vad du gör.

INFLUENCERS OCH YOUTUBERS LÄGGER JU IBLAND UT HELA

SINA LIV PÅ INTERNET, VAD ÄR FARAN MED DET?

- Vi lägger också ut hela våra liv på internet - vi vet bara inte om det. Vi lämnar små delar av data överallt och tänker "det där kan ingen få ut något av". Men hela grejen med det här är att företagen samlar upp de små delarna och bygger en slags influencer-bild av oss. Det ökar och kommer tyvärr att vara en stor del i framtiden. Informationen vi lämnar ifrån oss samlas ihop och det är ett stort problem att vi inte vet hur den används.

HUR SER DET DÅ UT I FRAMTIDEN MED ALL INFORMATION DE HAR OM OSS?

- Man kan komma på all sorts science fiction, man behöver bara ta en titt på vad som händer i Kina. Det är jätteintressant - de använder sig av sociala profiler och det betyder att du inte ens kan öppna ett bankkonto om du inte har bra poäng. Det beräknas på till exempel "Betalar du dina räkningar i tid?", "Är du en bra invånare?" och alla poäng sammanställs. Dina poäng påverkar om du kan till exempel söka till ett universitet. Det är en auktoritär övervakande supermakt, och vi är redan halvvägs där. I Sverige har ni en regering ni litar på, och ni har demokratiska val. Men

vem vet - om 15 år kanske ni har en regering ni inte gillar och kanske har nazisterna tagit makt och har all denna information om er - tänk på det och vad de skulle kunna göra.

MEN FINNS DET NÅGOT VI KAN GÖRA ÅT DET?

- Det är väldigt svårt eftersom era kompisar är på internet, så ni behöver Instagram. Vi måste använda dessa plattformar till att sprida kunskap om dessa problem. Sprid nyheterna om varför Facebook är ett problem för världen just nu.

HAR DU NÅGOT TIPS TILL OSS UNGA JOURNALISTER?

- Det är fantastiskt bara att ni är här och gör det här. Mitt största tips är nog uthållighet. Ni vet när man skriver ett mail utan att få svar, fortsatt skriva tills ni får svar. Att inte ge upp när en story blir för svår, använd det som en utmaning istället.

Åssits reporter Alma Vesterlund tillsammans med journalisten Carole Cadwalladr.

TEXT & FOTO | ALMA VESTERLUND

STRÖMBACKA STORIES

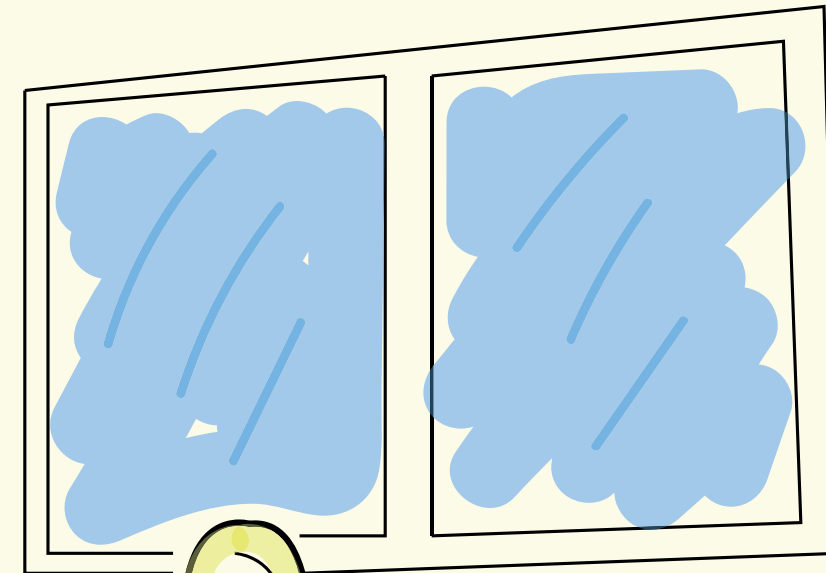
När man vandrar genom Strömbackaskolan kan man råka höra roliga och konstiga delar av folks konversationer. Ibland kan man ha snappat upp just den roligaste biten och ibland kan hela konversationen vara lite skruvad. Vi har samlat på oss de bästa vi har hört så att ni kan få ta del av det.

"FOLK KOMMER JU TRO ATT VI ÄR PSYKOPATER, MEN DET ÄR JU LITE SPÄNNANDE"

"JA JAG SKA INTE LIGGA MED NÅGON, JAG KAN HÅLLA MIG"

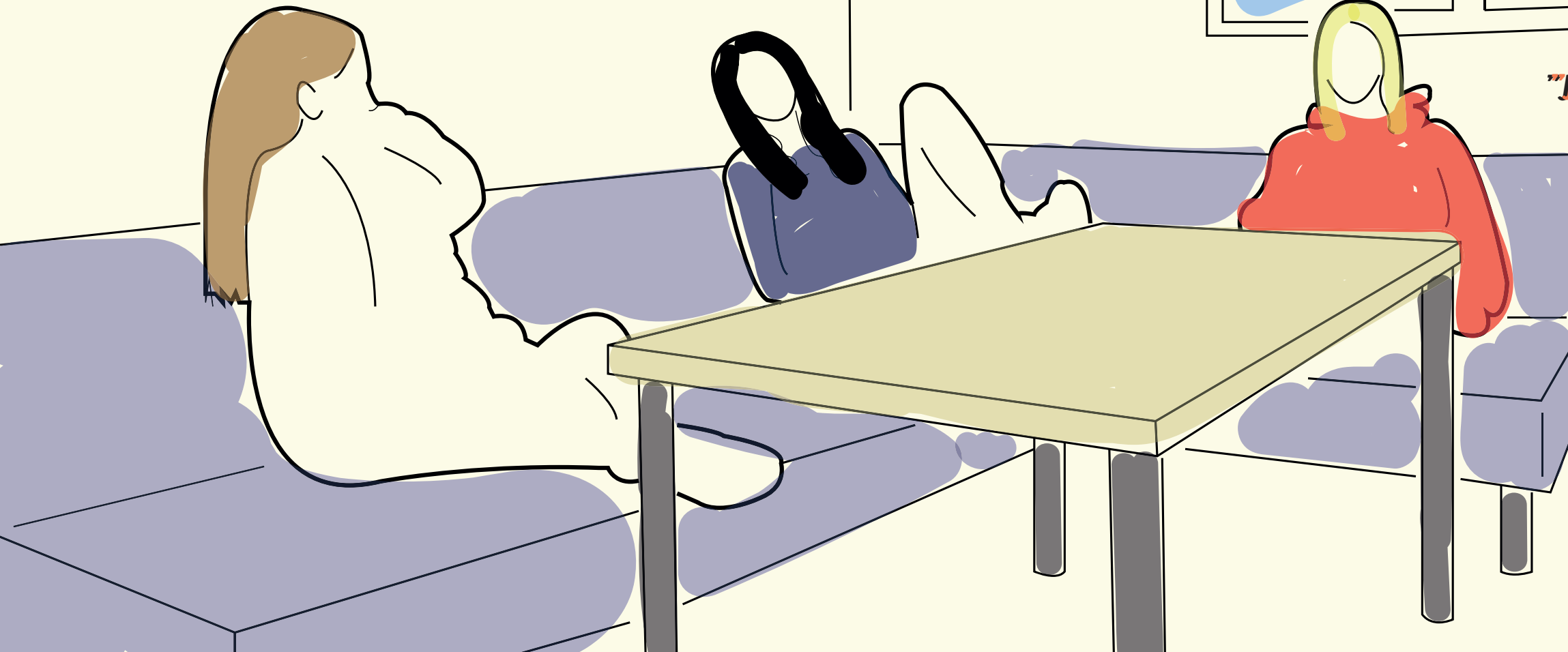
"KOLLA VA FULA NÄSBORRAR JAG HAR"

"OM MAN INTE HAR SMÖR TILL DEHÄR SÅ ÄR MAN PSYKOPAT"

"JAG GILLAR KETCHUP TILL SUSHI"

"OM DU BJUDER SÅ KÖR VI LÖRDAG NÄSTA HELG"

PITEÅ 400 ÅR

Piteå fyller 400 år nästa år! Nånting som kanske inte alla känner till. 1621 fick Piteå sina stadsrättigheter och det kommer firas med projekt som drivs med fokus på tre teman; Piteås lokalhistoria, Ett smartare och attraktivare Piteå och Jubileumsfirandet 12 maj 2021.

MED EN BUDGET på 4,5 miljoner kronor satsar kommunen allt. Budgeten består, förutom planeringsarbete och genomförande, även av en jubileumspott om 1 miljon kronor för arrangörer. Per Lenndin är huvudansvarig för projektet och vill se ett engagemang där företag och skolor skapar aktiviteter för alla åldrar inom hela Piteå kommun.

JUBILEUMSBOK SLÄPPT

Redan i december 2019 smygstartade firandet då Piteå kommun och Piteå museum släppte en jubileumsbok skriven av Uno Vesterlund; Piteås historia. Boken på nära 350 sidor kostade c:a 200 000 kronor att ta fram. Här berättas stadens historia från stadsprivilegiet 1621 fram till i dag. En får läsa om varför kung Gustaf II Adolf valde att bilda kuststaden Piteå och vilka människor som har satt avtryck. Det är inte bara underhållande läsning med intressanta historiska fakta, boken genomsyras även av författarens stolthet över det Piteå som har vuxit fram under snart 400 år.

FIRANDET

Firandet kommer att ske genom olika aktiviteter som syftar till att lyfta kunskap, stolthet samt förankring för orten hos piteborna. Olika arbetsgrupper bestående av företag och skolor träffas för att utbyta idéer och prata om vilka olika aktiviteter som kan lämpa sig för alla. Fokus ligger på barn och ungdomar.

- Jubileumsfirandet är något som jag och mina medarbetare planerat noga och länge. Vi har olika arbetsgrupper för olika moment och event, säger Lenndin. De träffas och informerar varandra om hur de vill ha det och hur deras arbete går. Det är inte bara kommunen som arbetar med jubileumsfirandet utan skolorna ska medverka. Alla skolor ska göra olika aktiviteter, lyssna på föreläsningar och vara med om andra händelser. Aktiviteterna ska passa till alla åldrar och olika intressen. Allt för

FOKUS LIGGER PÅ BARN OCH UNGDOMAR

att skapa en gemenskap under det kommande året. Genom att stimulera föreningar, organisationer, byar till satsningar och arrangemang kan det bidra till ett smartare och attraktivare Piteå år 2021.

AKTIVITETSPOTTEN

För att ha god framförhållning öppnades ansökan till aktivitetsspotten redan 1 september 2019. Det ger god tid för planering och kommunen hoppas på att upp mot 70 företag, stora som små, ska engagera sig under jubileumsfirandet. Det kan då delas ut 20-25 000 kronor som sedan går in i företagspotten.

- Här har företagen en god chans

att visa upp sig genom att få titeln "stolt sponsor av Piteå 400", berättar Lenndin.

PLANERING

Jubileumsfirandet den 12 maj blir ett halvdagsfirande i form av någon parad uppbyggt av skolor. Tanken är att starta i Öjebyn för att sedan röra sig in mot centrum. Dagen därpå är en röd dag vilket ger möjligheten till en heldag med gemensamma aktiviteter.

Planeringen är ännu i sin linda och det finns ingen spikad agenda för vilka aktiviteter som kommer att ske eller för hur många, eller vilka företag och föreningar som kommer att delta. Mycket är dock på gång för att bidra till ett lyckat jubileumsår.

- Vi förbereder bland annat ett nyårsfirande för barn och familjer där en aktivitet kan vara en barnskid-tävling, berättar Per Lenndin. Teater med Regnbågsteatern, musikunderhållning, fika och mat finns också med i planeringen. Lenndin nämner att de gärna vill satsa på att göra de stora evenemangen som Piteå Dansar och Ler ännu större och mäktigare under 2021. Även Öjeby Kyrkmarknad är engagerade och ska göra något extra för firandet.

Förberedelserna är alltså i full gång och en sak kan vi vara säkra på - när den här 399-åringen fyller 400, då kommer Piteborna att märka det!

TEXT & FOTO | Johanna Andersson
Leia Vesterlund

KLIMATKRIS I HAVET

VI MÅSTE HITTA EN LÖSNING

Människan är beroende av en hel mängd ekologiska tjänster som världens hav producerar, men ändå så kastar vi skräp och plast på hav och land som förgiftar och dödar våra hav.

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA sker drastiskt och den globala uppvärmningen ökar. Det globala målet är att temperaturökningen ej får överskrida två grader och ifall det skulle ske skulle det leda till stora konsekvenser. Temperaturökningen har landat på över 1,5 grader. Den stigande koncentrationen av växthusgaser i atmosfären brukar kopplas till den globala uppvärmningen.

SKRÄP I HAVET

Miljoner av havsdjur dör på grund av att man kastar olika utrustningar som till exempel nät (sk spöknät) i haven och varje år tappas ca 640 000 ton utrustningar från fiskeindustrin i haven. Under 2019 minskade djur- och växtarter i snabbare takt än någonsin i mänsklighetens historia, där största hotet är i havet. Stora havsdjur som till exempel sälar, valar och sköld-

paddor fastnar i näten som kastas i haven. Enligt World Animal Protection så är det över 100 000 djur som dödas och skadas årligen medan de försöker komma loss från nätet.

Under 10 000 år så har jorden hållit sig till samma medeltemperatur, men vid 1900-talets början hände något och temperaturen steg en grad till följd av den industriella revolutionen. Fortsätter temperaturen att öka så kan det i värsta fall stiga med ytterligare 7 grader fram till 2030. Vi kommer att bli utsatta för vattenböljor, extrema försurningar av haven där ph-värden sjunker och skadar havens ekosystem, men framförallt kommer djurarter som inte tål den miljön dö ut.

PLAST SOM HAMNAR I HAVET

Det är inte bara nät och annan fiskeutrustning som kastas i vattnet, utan stora mängder av plast. Majoriteten

av allt skräp som finns är just plast som har blivit kastat på land och förts till havet med regnvatten, vindar eller floder. Den plast som hamnar i havet består främst av engångsförpackningar och plastpåsar. Det har blivit stora förändringar nu på senare år och fler har blivit upplysta om vår plastkonsumtion. Från 2021 kommer EU att införa en ny lag som innebär att plastprodukter för engångsbruk kommer förbjudas. Det gäller bland annat tallrikar, bestick, bomullspinnar, snabbmatsförpackningar, sugrör och andra engångsartiklar som är gjorda av plast.

DEN NYA LAGEN

Europa har en lagstiftning att försvara på internationell nivå, men med tanke på alla plastföroreningar ute till havs är det en global fråga som har stor vikt för planeten. Att miljön har blivit

ett sådant hett ämne har gjort att engångsplastlagen har gått fort igenom och fler klimatsmarta förändringar är på gång. Pet-flaskor ska från 2025 vara tillverkade av minst 25 % återanvänd plast i genomsnitt. År 2030 ska alla plastflaskor vara tillverkade av i snitt 30 % återanvänd plast. Även matförpackningar och muggar som är gjorda i andra plastmaterial har länderna kommit överens om att arbeta för att kraftigt minska användningen av. Överenskommelsen leder till att varningstexter ska sättas på produkter som innehåller plast och orsakar skada i naturen, som vätserverter och cigaretter med filter som innehåller plast.

SMÄLTANDE GLACIÄRER

Havet och landytor har blivit otroligt mycket varmare än vad de har varit förut och om vi inte gör något åt

det så kommer polarisar och glaciärer att smälta. Många djur- och växtarter kommer att försvinna på grund av förändringen som sker just nu, trots att många djurarter har förmågan att anpassa sig till förändrade miljöer och klimat så blir det svårt om det sker så pass snabbt.

TEXT & ILLUSTRATION | Anab Said
Moa Johansson

HUR SÅG MAN PÅ FRAMTIDEN FÖRR?

Hur tänkte de som var 20 år under 60-70-talet? Tänkte de någonting om framtiden och hur det skulle se ut eller var de bara upptagna med utbildning och jobb? Åssit har pratat med tre damer från Porjus - Taimi, Asta och Berith om vad de tänkte när de var unga och hur de ser på framtiden nu.

JUST NU PRATAS DET mycket om framtiden och hur vi tror det kommer bli, men hur tänkte man förr? Tänkte man på framtiden lika mycket som vi gör nu? Jag har pratat med tre pensionärer från Porjus om hur de tänkte när de var unga.

- Jag tänkte inte på någonting annat än utbildning, och sen jobba, säger Taimi Kronholm, 72 år.

Taimi berättar att det inte var mycket tankar på att resa och sådant, utan det gällde bara att skaffa utbildning för att sedan jobba.

- När man väl fick jobb då löste sig allt, trodde man, säger Taimi skrattandes.

TÄNKTE MER PÅ NUET

Taimi säger också att man tänkte mer på om man hade "pengar till lördag för att gå på dans".

- Vi planerade inte så mycket för framtiden utan tänkte mer på nuet.

Asta Lindfors, 70 år berättar att hon läste boken 1984 när hon var ung i slutet av 60-talet. Boken handlar om "storebror ser dig", att staten kunde se dig var du än var.

- Boken fick mig att fundera på om liknande kommer hända i framtiden.

När Berith Blomqvist, 71 år, var väldigt liten så drömde hon om att få flyga, berättar hon tidigt i samtalet. Hon brukade prata med sin mamma

om det och fråga om det är möjligt men (hennes mamma brukade starkt förneka det) hon trodde inte alls på att man skulle kunna flyga.

TANKAR OM RYMDEN

- Under en period skrevs det i tidningar och pratades om att de hade tagit fast en alien och låst in den i en öken i USA, berättar Asta. Mycket av det här pratas det fortfarande väldigt mycket om idag, kom jag att tänka på. Det finns många andra saker som vi tror idag som dom funderade på förr, till exempel om rymden.

- Undra om man kan fara [till rymden] på semester, säger Asta, det började man tänka på efter månlandningen, berättar hon. Sådana här funderingar om rymden tänker vi fortfarande mycket på även idag.

FASCINERANDE MED INTERNET OCH MOBILER

En kompis till Taimi brukade säga; "snart kommer det när du kan se vem som ringer/se vem som har ringt, och så småningom kommer det med bild"

- Du är tokig, sa jag. Om jag går upp och svarar i telefon, inte vill jag

att de ska se mig, jag kan ju gå i nattlinne, säger hon.

- Men du ser, säger Taimi och skratrar när hon tänker hur det är idag. När internet och mobiler började komma så tyckte de att det var väldigt fascinerande men de tänkte inte riktigt på vad de trodde skulle hända med dem i framtiden.

- Sånt här tänkte jag nog aldrig riktigt på då, säger Berith.

Någonting de aldrig hade tänkt sig skulle hända var att dagens mobiltelefon skulle se ut som den gör idag.

- Mobiltelefonen, den hade man i bilen ifall den skulle gå sönder, säger Asta.

- Nog har man ju någon gång tänkt på det här med bilen, "kanske bilarna kommer flyga i luften i framtiden", säger Asta.

DAGENS UNGDOMAR VET MER

Man visste inte riktigt vad som kunde hända på samma sätt som ungdomar vet idag.

- Man var inte så upplyst, man visste inte vad som skulle kunna hända, säger Taimi.

Ungdomar idag vet nog mer om teknik och allmänt än vad ungdomar förr visste.

- Nu vet vi ju allt genom TV, man är ju som med på ett annat sätt, säger Taimi.

Asta, Berith och Taimi hade inte alls tänkt mycket om hur framtiden skulle bli, och det de tänkte om framtiden då är mycket som vi idag också funderar på, som flygande bilar och att USA gömmer aliens.

- Det spelar ingen roll vad vi trodde så har det ju hänt otroligt mycket, det går ju så fruktansvärt fort, säger Asta.

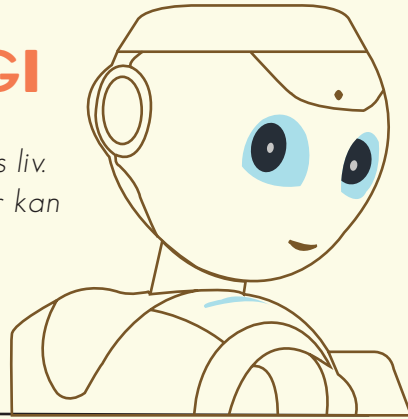
TEXT & FOTO | Ludwig Kallin

Taimi, Asta och Berith pratar om framtiden

FRAMTIDENS TEKNOLOGI

Teknologi har länge spelat en stor roll i människors liv. Den har hjälpt människor att leva sitt liv lättare. Hur kan teknologin hjälpa människor i framtiden?

SEDAN TIDERNAS BEGYNNELSE har människor skapat verktyg och använt teknik för att nå sina mål mycket lättare. De första uppfinningarna var väldigt enkla, men påverkade många människors liv. Många jobb tog mycket mindre tid och ansträngningar att göra när maskiner blev mer och mer utvecklade. Hur kommer teknik att förändra arbetets framtid?

Det kommer att behövas forskare, IT-specialister, programmerare osv. Men det enkla arbetet för människor kan fortfarande vara mycket uppskattat i många branscher. Till exempel är saker skapade av människor just nu ofta högre värderade än de som skapas av maskiner. Det råder ingen tvekan om att teknik kommer att förändra arbetets framtid dramatiskt inom de närmaste åren, men mänskligt arbete kommer fortfarande att behövas. Här följer en lista över saker som förmodligen kommer att förändra våra liv under det kommande decenniet.

RYMDTURISM

Vi kan flyga till praktiskt taget alla länder i världen utan problem, men tänk om vi alla en dag kunde se jorden från rymden? Företag som Virgin Galactic, SpaceX och till och med Amazons Blue Origin, vill göra det till verklighet en dag och ge oss en (veldig) plats ombord på ett

rymdskepp. Det är främst två företag som ligger i framkant när det gäller turistresor i rymden. Virgin Galactic, grundat av brittiske affärsmannen Richard Branson, och Blue Virgin grundat av Amazons Jeff Bezos.

Blue Origins teknologi liknar mer de som används av traditionella rymdfarkoster. Sex passagerare sitter i en kapsel som är placerad på toppen av en lång raket. Efter start faller raketerna bort och farkosten fortsätter sin färd upp i rymden. Efter några minuters viktlöshet vänder den tillbaka till jorden och landar med hjälp av tre stora fallskärmar och bromsraketer.

ROBOTAR I RYMDEN OCH PÅ ARBETSPLATSEN

NASA skickar redan robotar av olika form och storlek ut i rymden. Robotar behöver inte oroa sig för syre för att andas eller mat att äta och de kan vara fullpackade av sensorer för att skicka data tillbaka till jorden. Detsamma gäller på arbetsplatsen. Robotar kan ta på sig de svårare, farligare och tråkigare arbeten för att rädda mänskligheten från problem och risker. De kan också teoretiskt arbeta snabbare, effektivare och med färre misstag.

Ett farligt arbete kan vara till exempel att jobba i en kemisk fabrik. Tråkiga arbeten som robotar kan utföra är att tömma eller fylla på hyllor i

en mataffär. Eller ta över arbeten som sliter på människor som till exempel att byta sängkläder på sjukhus eller lyfta en tyngre människa som är rörelsehindrad. Sådana jobb behöver man inte göra utan man kan låta robotar utföra dem säkert.

Vi är nu i en digital revolution som är lika omvälvande som den industriella, och som kommer att förändra samhället och förutsättningarna för hur vi kommer att leva våra liv i framtiden. Robottekniken finns redan men det handlar mest om hur vi använder tekniken. Inom tio år kan anställda ha ersatts av robotar. Människor kanske ha bytts ut av artificiell intelligens.

Genom att fundera över hur framtiden kan komma att se ut och genom att driva förändring och innovation i nuet mot hur vi vill att det ska bli, kan vi vara med och forma och påverka framtiden.

TEXT & ILLUSTRATION | Ali Yosefi

LÄTTARE LIV MED AI

Jag vet inte vad ni tycker men visst kan det kännas hemskt omständligt vissa morgnar att kliva upp och behöva göra alla sina vardagliga morgonrutiner? Ska det verkligen behöva vara så för oss hårt arbetande vanligt folk? Tur som det är så finns det lösningar till allt...

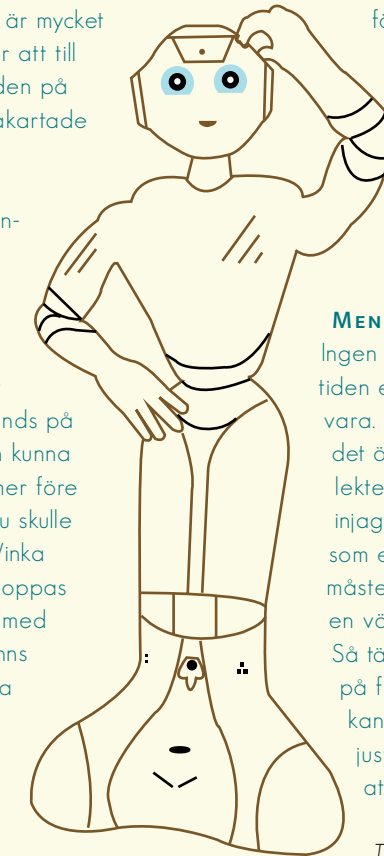
HAR NI NÅGONSIN tänkt, gott folk, på vilka möjligheter utveckling av AI - artificiell intelligens kan medföra? Tänk inte mer!

Vi människor kan bara göra en viss mängd saker med våra två händer och även hårt tränade professionella kirurger kan vara trötta och råka mis-sa en liten men viktig detalj på grund av sin mänsklighet. AI kan lösa detta eftersom det är mycket lättare för en dator att till exempel se skillnaden på godartade och elakartade tumörer.

MASKINEN SOM använder sig av AI kan också mäta hur snabbt blodet flödar genom hjärtat och hur det slår. Om den används på en mobil skulle den kunna ringa ett larmnummer före du ens visste att du skulle få en hjärtinfarkt. Vinka till framtiden och hoppas den kommer snart med tanke på att det finns för lite folk att hålla äldreomsorgen i bra fungerande skick. Den heliga graalen för detta problem kan vara

AI i form av robotiska arbetare, alltså personal fast tillverkad, byggd.

VISSA AV ER kanske redan känner rädsla inför dagen då våra välutvecklade robotar, vår symbol för trygghet vänder sig mot oss och det blir en till Terminator? Lösningen kan faktiskt vara något som kallas för OpenAI - ett AI-forskningslabb eller företag med syftet att säkerställa AI och se till att den är vänlig för oss och ska tillföra goda saker till mänskligheten. För att slåss mot robotar använder man robotar.

MEN VAR INTE alltför oroliga. Ingen vet hur långt bort framtiden egentligen är eller kan vara. Det är också möjligt att det överlägsna maskin-intellektet som verkar så skrämmande faktiskt ser oss som ett yngre syskon som den måste ta hand om och vara en vänlig vårdnadshavare åt. Så tänk inte allt för mycket på framtiden, tänk på vad vi kan göra här och nu... och just nu kan vi fokusera på att utveckla AI!

TEXT | Christian Östlund

FAKTA OM AI

AI är enkelt beskrivet en maskin (dator, mobil, elektronik) vars uppgift är att härma mänskligt beteende och tänkande genom att lära sig av upplevelser.

3 TYPER AV AI

► **ARTIFICIAL NARROW INTELLIGENCE (AN).** Det vi har nu.

► **ARTIFICIAL GENERAL INTELLIGENCE (AGI).** Samma intelligens som en människa

► **ARTIFICIAL SUPER INTELLIGENCE (ASI).** Långt in i framtiden

AI och Machine Learning är inte samma sak. AI har den bredare uppgiften att utföra uppgifter på ett sätt vi tycker är intelligent medan Machine Learning är användningen av AI med syfte att mata maskinen en massa information och låta den lära sig själv.

HOROSKOP

Vi människor har försökt tyda våra öden under en väldigt lång tid och under århundraden har horoskop varit ett väldigt populärt sätt att få råd men också försöka spå sin framtid.

STENBOCKEN
22 DEC-19 JAN

I år så är det verkligen ditt år! Det är dags att ta initiativ och ta tag i saker. Våga vara dig själv och var inte rädd att ta hjälp av dina vänner när du väl behöver hjälp.

VATTUMANNEN
20 JAN-19 FEB

Hösten kommer bli jobbig för dig, men låt inte det dra ned dig, kämpa hårt för dina mål och så kommer du se att allt kommer bli bra till slut.

FISKARNA
20 FEB-20 MAR

Sommaren kommer vara spännande, det är dags att ta alla möjliga sorters chanser och ta del av många nya upplevelser. Lev lite vilt och låt inget hindra dig.

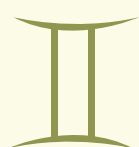
VÄDUREN
21 MAR-19 APR

För dig så kommer vintern vara bra, du kommer att lyckas bra med de saker du vill göra. Det kanske blir lite svårigheter på vägen men inget som kommer hindra dig från att lyckas.

OXEN
20 APR-20 MAJ

Sommaren kanske inte kommer bli den bästa hittills för dig, men med hjälp av dina nära och kära så kan saker och ting bli allt bättre.

TVILLINGARNA
21 MAJ-20 JUN

I år så är det dags för dig att bryta dig loss från det som håller ner dig, låt ingen bestämma över dig för det är dags att ta tag i ditt eget öde.

KRÄFTAN
21 JUN-22 JUL

I vinter blir det bra för dig, inga stora tragedier eller stora förluster. Det är dags att ta det lugnt och inte stressa alltför hårt över livet.

LEJONET
23 JUL-22 AUG

För dig så kommer året att bli hektiskt och intressant med mycket som kommer hända. Låt inte det negativa runt omkring dig förstöra något och gör verkligen det här till ett bra år.

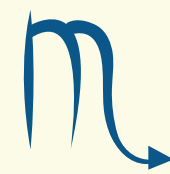
JUNGFRUN
23 AUG-22 SEP

I år är det dags för dig att bara släppa loss och göra något galet, vare sig det är att klippa och färga håret eller att byta stil totalt. Det är dags för något nytt!

VÅGEN
23 SEP-22 OKT

Det är dags för dig att ta det lugnt, förra året var att hektiskt år och du förtjänar att få vila ut och avslappna av. Ta det lugnt, dina nära och kära finns där för dig.

SKORPIONEN
23 OKT-21 NOV

Det är dags för dig att öppna öronen och lyssna på vad andra i din omgivning har att säga, du vet inte alltid bäst och du behöver inte göra allt på egen hand.

SKYTTEN
22 NOV-21 DEC

Nu är det dags för dig att bli självständig och våga stå på dina egna ben, men var inte rädd att be om hjälp när du väl behöver det.

TEXT & ILLUSTRATION | MATILDA ÖBERG

LUKAS LIDMAN

- EN FRAMTIDA BONDE

Lukas Lidman går tredje året på Naturbruksprogrammet på Grans Naturbruksskola och har sin framtid utstakad. Lukas ser positivt på böndernas framtid och tänker själv satsa på ett liv som lantbrukare.

JAG TRÄFFADE LUKAS ute på Grans Naturbruksskola för en pratstund om hans yrkesval och om vad han tänker om framtiden som bonde.

HUR TROR DU ATT FRAMTIDEN SER UT FÖR BÖNDERNA?

- Jag ser positivt på framtiden och jag tror att bondelivet kommer få mer uppmärksamhet av samhället. Bönderna får inte den uppskattning som dom borde få i nuläget, säger Lukas. Han upplever att man ser bönderna som miljöbovar för att det är mycket utsläpp som kommer från gårdarna.

- Bönderna måste jobba med att komma ut lite mer till folk och visa vad de gör, säger han. Lukas tycker att det är en positiv sak att folk börjar odla mer hemma.

- Människor kommer då att bli mer pålästa om odling och då kommer samhället att få mer förståelse för bönderna. Då kommer människor inse att bönder är viktigare än vad de tror, säger Lukas.

VILKA TIPS HAR DU TILL DE SOM VILL GÅ PÅ GRANS ELLER ÄR INTRESSERADE AV BONDELIVET?

- Om du är intresserad av bondelivet kan det vara bra att prata med en bonde i din närhet. Man kan fara till bondgården och kanske testa på lite och se hur det är där. Man kan även fara till Öppet Hus på Grans och träffa alla lärare och se alla djur som

finns på skolan, berättar Lukas. Han säger också att man kan besöka ett kosläpp som är en rolig aktivitet för hela familjen.

VAD KAN MAN GÖRA EFTER STUDENTEN FÖR ATT BLI BONDE?

- När man har gått på Grans är det ganska lätt att hitta jobb på bondgårdar eftersom man fått praktisera på flera gårdar och skaffat kontakter. Då blir det lättare att komma ut i bondevärlden, menar Lukas. Han säger att bönderna har ett bra nätverk och att de kan hjälpa till att hitta jobb hos någon annan.

- Om en bonde inte längre behöver en anställd hör han ofta av sig till andra bönder och hör om de behöver någon, säger Lukas. Jag upplever att det är ett väldigt bra samspel mellan gårdarna så man har ganska lätt att kunna få arbete även direkt efter studenten. Även om man vill skaffa eget är det ett bra sätt att först skaffa sig erfarenhet genom att man jobbar på en gård. Sedan finns det även utbildningar speciellt för den som vill starta eget, avslutar Lukas.

TEXT & FOTO | Amanda Lindberg

Lukas Lidman ser en framtid som bonde framför sig.

POKÉMON ÄR TILLBAKA!

EXPANSIONER TILL SWORD AND SHIELD

En ny upplevelse för Pokémonfans i alla åldrar! Veteran eller nybörjare - pokémons nya DLC pack The Crown tundra och The isle of Armor till Pokémon Sword och Pokémon Shield kommer att bli en helt ny och spännande upplevelse, med en nypa nostalgi.

GAMEFREAK ÄR ETT företag som utvecklar spel för Nintendo. Förra året släppte dom Pokémon Sword och Pokémon Shield, som är de nyaste titlarna i en lång serie av spel. I

regionen Galar, en av de många regionerna i pokémons värld. Där får du möta nya pokémon, nya tränare och du får utforska en helt ny plats. Du tränar under samma man som

På ön kommer det även finnas Max raid-strider där du får strida mot gigantiska pokémon tillsammans med andra spelare med legendariska pokémon från tidigare spel. Det ser även ut som att vissa legendariska pokémon får sina egna Galar-former. Dessa verkar bli Articuno, Zapdos, Moltres och även två pokémon som liknar Regis (Regirock, Registeel, Regiice). Det innebär att de kommer se lite annorlunda ut och få nya typer. Zapdos kommer inte längre bara vara en elektrisk fågel! Vi har ingen exakt fakta, men den verkar bli en fågel som inte längre kan flyga. Den får nya färger och nya förmågor.

Dessa pack finns redan nu att förbeställa i Nintendo eShop. Du kan köpa båda DLC-packen till din kopia av Pokémon Sword eller Pokémon Shield redan idag!

TEXT & FOTO | Felix Lundberg

Pokémon Sword och Shield reser du genom Galar-regionen och försöker besegra gymutmaningen med dina pokémonkumpaner i fantastiska strider. Detta år kommer Gamefreak att släppa expansioner till dessa titlar i form av DLC pack. Ett DLC pack är en utökning till ett spel som redan är gjort.

THE ISLE OF ARMOR

Nu i juni får vi det första DLC packet för ett mainstream Pokémonspel. Detta pack kallas för The Isle of Armor och utspelar sig på en ö i utkanten av

Leon, Galars Mästare också har gjort. En av dessa nya pokémon kommer träna vid din sida under din resa.

THE CROWN TUNDRA

Senare i höst får vi ännu ett DLC pack, The Crown Tundra, som också är en ö i utkanten av Galar. I detta pack kommer hela ön fungera precis som en stor del av kartan som kallas The wild area. Det innebär att vilda pokémons av alla sorter, levlar och typer kan springa runt var du än kollar. Det kommer även nya pokémon som vi aldrig har träffat förut.

REDAKTIONEN

ART DIRECTORS

Edwin Kemi

Alexandra Åkvist

Matilda Öberg

TEXT & FOTO

Johanna Andersson

Felicia Häggqvist

Emma Jakobsson

Anab Jamal Said

Moa Johansson

Ludwig Kallin

Lovisa Lundström

Amanda Lindberg

Felix Lundberg

Migle Mankute

Elin Olofsson

Ella Rönnbäck

Henrik Stenberg

Leia Vesterlund

Alma Vesterlund

Ali Yosefi

Matilda Öberg

Christian Östlund

ILLUSTRATION & LAYOUT

Johanna Andersson

Adrian Falkenström

Emma Jakobsson

Anab Jamal Said

Moa Johansson

Edwin Kemi

Lovisa Lundström

Migle Mankute

Leia Vesterlund

Ali Yosefi

Alexandra Åkvist

Matilda Öberg

ANSVARIG UTGIVARE

Sara Kährström

BESÖK OSS PÅ WEBBEN
WWW.ÅSSITSTRÖMBACKA.SE